

Sygn. akt: I C 490/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Rybarczyk
Protokolant:	Stażysta Agata Wodwud

po rozpoznaniu w dniu 06 grudnia 2013 r. w Bydgoszczy

sprawy

z powództwa **Prokuratora Prokuratury Rejonowej B.-Północ**

przeciwko **M. A. (1), S. A., (...) Bank (...) S.A. Oddział B., M. A. (2), J. A.**

o ustalenie

1. ustala, że opatrzona datą 12.02.2008 r. deklaracja do weksla in blanco poręczonego, złożona do dyspozycji (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G., Oddział w B., jako zabezpieczenie spłaty kredytu udzielonego M. i M. A. (1) na mocy umowy o kredyt Nr (...) z dnia 14.03.2003 r., wraz z poręczeniem znajdującym się na drugiej stronie tej deklaracji – jest nieważna w części tj:

- w zakresie czynności prawnej pomiędzy pozwanym (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G., Oddział w B. a pozwaną J. A.,

- w zakresie czynności prawnej pomiędzy pozwanym (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G., Oddział w B. a pozwanym M. A. (1),

- w zakresie czynności prawnej pomiędzy pozwanym (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G., Oddział w B. a pozwanym S. A.,

2. w pozostałym zakresie oddala powództwo,

3. kosztami sądowymi od uiszczenia których powód jest zwolniony obciąża Skarb Państwa,

4. nie obciąża powoda kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G., Oddział w B..

SSO Wojciech Rybarczyk

I C 490/13

UZASADNIENIE

Prokurator prokuratury Rejonowej B.-Północ w B. wniósł przeciwko pozwanym M. A. (2), M. A. (1), S. A., J. A., (...) Bank (...) SA Oddział w B. pozew, w którym domagał się ustalenia, że opatrzona datą 12.02.2008 r deklaracja do

weksła in blanco poręczonego, według treści złożona do dyspozycji N. bank (...) SA Oddział w B. jako zabezpieczenie spłaty kredytu udzielonego M. i M. A. (1) na mocy umowy o kredyt nr (...) z dnia 14.03.2003 r wraz z poręczeniem znajdującym się na drugiej stronie tej deklaracji są nieważne z powodu ich sprzeczności z ustawą.

W uzasadnieniu wskazano, że w toku prowadzonego przez Prokuraturę postępowania wyjaśniającego o sygnaturze Pc 82/13 ustalono, że toczy się śledztwo o sygnaturze 6 Ds. 821/11 w sprawie podrobienia w lutym 2008 r w T. podpisów kredytobiorcy M. A. (1) i poręczycieli S. A. i J. A. na deklaracji do weksła in blanco do umowy nr (...). W toku tego postępowania uzyskano opinie biegłych, z których wynika, że na w/w deklaracji wekslowej podrobione zostały trzy podpisy – M. A. (1), S. A. i J. A.. Deklaracja do weksła in blanco została złożona przez M. i M. A. (1) do dyspozycji (...) Bank (...) SA Oddział w B. jako zabezpieczenie spłaty kredytu z 14.03.2003 nr (...). Z treści deklaracji wynika, że wystawca weksła poddaje się egzekucji i wyraża zgodę na wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego do kwoty 177.123.15 CHF, nie wyższą jednak niż 405.204,63 zł. Przedmiotowa deklaracja wekslowa wraz z poręczeniem jest nieważna skoro podrobiono na niej trzy podpisy stron czynności prawnej. Zgodnie z przepisem art. 58 § 1 kc czynność prawna sprzeczna z ustawą jest nieważna. Jednocześnie interes prawny M. A. (1), S. i J. A. przemawia za ustaleniem nieistnienia stosunku prawnego poprzez stwierdzenie nieważności w/w deklaracji wekslowej.

W odpowiedziach na pozew pozwani M. A. (1), S. A. i J. A. uznali powództwo wnosząc o jego uwzględnienie.

Pozwana M. A. (2) wniosła o oddalenie powództwa wskazując, że nie istnieją przesłanki do ustalania czy istnieje stosunek prawny czy nie.

Pozwany (...) Bank SA wniósł o oddalenie powództwa w stosunku do niego. W uzasadnieniu wskazał, że pozwana M. A. (2) złożyła na deklaracji wekslowej swój podpis dlatego deklaracja ta jest ważna i wywołuje określone skutki prawne. Co najwyżej można wyprowadzić wniosek, że wobec trzech pozostałych osób tj M. A. (1), J. A. i S. A., które nie podpisały deklaracji, skutki prawne tego zdarzenia nie powstały. Deklaracja wekslowa jest porozumieniem co do warunków wypełnienia weksła. To porozumienie może być pisemne lub nawet dorozumiane. Brak pisemnej deklaracji nie powoduje nieważności przyjętego weksła in blanco. Można bowiem domniemywać, że skoro dłużnik wekslowy wydał wierzycielowi weksel in blanco bez żadnych wskazówek co do jego wypełnienia to oznacza, że zaufał wierzycielowi i zgadza się bez zastrzeżeń na wypełnienie przez niego weksła. Ponadto interes prawny M. A. (1), J. A. i S. A. w stwierdzeniu nieważności weksła istnieje bowiem osoby te wbrew twierdzeniom prokuratury w przypadku braku spłaty kredytu będą ponosiły odpowiedzialność z tytułu podpisania weksła.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

Pozwani M. A. (1) i M. A. (2) zawarli w dniu 14.03.2003 z Bankiem (...) SA Oddział w B. umowę o kredyt denominowany nr (...). W dniu 27.03.2003 r Bank SA połączony z pozwany bankiem (...) SA w G., który przejął cały majątek banku przejmowanego w tym również wierzycielność wynikającą z umowy nr (...). Zabezpieczeniem spłaty w/w kredytu był weksel in blanco wystawiony przez pozwanych M. A. (2) i M. A. (1). Pozwani S. A. i J. A. poręczyli zobowiązanie wekslowe wystawców weksła. W dniu 14.03.2003 r pozwani podpisali porozumienie wekslowe, w którym określono warunki wypełnienia przez bank w/w weksła in blanco. W porozumieniu tym wskazano, że bank może w wypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania uzupełnić weksel na sumę odpowiadającą zadłużeniu stanowiącej równowartość 28.226,08 CHF.

/dowód: Akta 6 Ds. 821/11 – k 86 deklaracja wekslowa z 12.02.2008

Akta 6 Ds. 821/11 – k 6-7 deklaracja wekslowa z 14.03.2003

Akta 6 Ds. 821/11 – k 30 – protokół przesłuchania J. A.

Akta 6 Ds. 821/11 – k 38-39 – protokół przesłuchania M. A. (1)

Akta 6 Ds. 821/11 – k 43 – protokół przesłuchania M. A. (2)/

W dniu 12.02.2008 r została zawarta umowa, która podwyższała kwotę kredytu udzielonego w dniu 14.03.2003 r do kwoty 177.123,15 CHF. Zabezpieczeniem kredytu miał być oddany wcześniej do dyspozycji banku weksel in blanco. W dniu 12.02.2008 r pozwana M. A. (2) zawarła z pozwanym bankiem porozumienie wekslowe ustalające nowe warunki wypełnienia weksla in blanco stanowiącego zabezpieczenie kredytu. Podpisy pozwanych M. A. (2), J. A. i S. A. na deklaracji wekslowej z dnia 12.02.2008 r zostały sfalszowane. Pozwany S. A. w dniu 25.05.2011 złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa polegającego na sfalszowaniu jego podpisu na w/w dokumencie.

/dowód: akta 6 Ds. 821/11 – k1,2 – zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa

Akta 6 Ds. 821/11 – k 86 deklaracja wekslowa z 12.02.2008

Akta 6 Ds. 821/11 – k 30 – protokół przesłuchania J. A.

Akta 6 Ds. 821/11 – k 38-39 – protokół przesłuchania M. A. (1)

Akta 6 Ds. 821/11 – k 43 – protokół przesłuchania M. A. (2)

Akta 6 Ds. 821/11 – k 72-75 – protokół przesłuchania J. P.

Akta 6 Ds. 821/11 – k 116-119 postanowienie z dnia 25.04.2012

Akta 6 Ds. 821/11- k 98-115 i 149-161 opinie biegłych z zakresu kryminalistycznego badania pisma

Akta 6 Ds. 821/11 – k 172-175 protokół przesłuchania podejrzanego/

Sąd uznał za wiarygodne w/w dowody z dokumentów albowiem strony nie kwestionowały prawdziwości zawartych w nich twierdzeń a stan faktyczny sprawy był de facto bezsporny między stronami.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd uznał żądanie powoda za częściowo uzasadnione. Zgodnie z przepisem art. 7 kpc Prokurator może żądać wszczęcia postępowania w każdej sprawie jeżeli wg jego oceny wymaga tego ochrona praworządności, praw obywateli lub interesu społecznego. W przedmiotowej sprawie Prokurator wniósł pozew na podstawie w/w przepisu w celu usunięcia z obrotu prawnego sfalszowanego dokumentu. Z uwagi na to, że Prokurator wnosząc pozew nie działał na rzecz oznaczonej osoby zgodnie z przepisem art. 57 kpc wniósł pozew przeciwko wszystkim osobom będącym stronami stosunku prawnego, którego dotyczy powództwo.

Z uwagi na to, że Prokurator domagał się ustalenia nieważności czynności prawnej na podstawie art. 189 kpc w pierwszej kolejności należało zbadać istnienie interesu prawnego we wniesieniu powództwa albowiem istnienie interesu prawnego jest przesłanką niezbędną do uwzględnienia powództwa opartego na przepisie art. 189 kpc.

Interes prawny należy rozumieć jako potrzebę wynikającą z określonej sytuacji prawnej w jakiej znajduje się powód. W przedmiotowej sprawie Prokurator wskazywał, że interes prawny we wniesieniu przez niego powództwa wynika z sytuacji pozwanych M. A. (1), J. A. i S. A., którzy w wypadku nie spłacenia kredytu zabezpieczonego wekslem in blanco narażeni byłiby na ujemne konsekwencje finansowe wynikające z wypełnienia weksla w oparciu o podrobioną deklarację wekslową.

W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie Prokurator wykazał istnienie interesu prawnego w wytoczeniu powództwa. Z uwagi na to, że Prokurator wytoczył powództwo samoistne na podstawie art. 7 kpc i 57 kpc nie jest możliwe ściśle wskazanie interesu prawnego Prokuratora w wytoczeniu powództwa w rozumieniu art. 189 kpc. Jednak fakt wytoczenia powództwa w celu usunięcia z obrotu prawnego sfalszowanego dokumentu i działanie przez Prokuratora w celu ochrony interesu publicznego i praw obywateli na podstawie w/w przepisów daje podstawy do uznania istnienia interesu prawnego w wytoczeniu tego powództwa.

Prokurator wnosząc o ustalenie nieważności deklaracji wekslowe z dnia 12.02.2008 r wskazywał, że powyższa czynność jest nieważna z powodu jej sprzeczności z ustawą – art. 60 kc określającym sposób wyrażenia woli osoby dokonującej czynności prawnej. W przedmiotowej sprawie okolicznością bezsporną jest fakt, że podpisy pozwanych M. A. (1), J. A. i S. A. zostały sfalszowane. Osoby te nie złożyły więc oświadczenia woli o treści stwierdzonej w/w deklaracją wekslową co uzasadnia ustalenie, że czynność ta jest nieważna wobec tych osób.

W ocenie Sądu fakt sfalszowania podpisów 3 w/w pozwanych deklaracji wekslowej nie uzasadnia jednak ustalenia nieważności tej czynności w całości także co do pozostałych pozwanych.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że deklaracja wekslowa z dnia 12.02.2008 r zawiera treść 4 porozumień wekslowych, których stronami byli: (...) Bank SA w G. i pozwana M. A. (2), (...) Bank SA w G. i pozwany M. A. (1), (...) Bank SA w G. i S. A., (...) Bank SA w G. i J. A..

Z uwagi na to, że zabezpieczeniem kredytu (...) był weksel in blanco wystawiony przez pozwanych M. A. (1) i M. A. (2) oraz poręczony przez pozwanych J. A. i S. A. warunki wypełnienia tego weksla określone są w porozumieniu wekslowym, którego treść stwierdzona jest w dokumencie jakim jest deklaracja wekslowa. Fakt, że w przedmiotowej sprawie treść porozumienia wekslowego zawartego przez pozwany bank z każdym z pozostałych pozwanych została stwierdzona jednym dokumentem nie daje podstaw do uznania, że mamy do czynienia tylko z jedną czynnością prawną.

Zgodnie z przepisem art. 47 prawa wekslowego każdy z wystawców weksla i każdy poręczyciel ponosi odpowiedzialność solidarną wobec posiadacza weksla. Stosownie natomiast do przepisu art. 368 kc zobowiązanie może być solidarne chociażby każdy z dłużników był zobowiązany w sposób odmienny. Z przepisów tych wynika więc, że zobowiązania wystawcy weksla i poręczycieli mogą mieć różną wysokość. W związku z tym porozumienia wekslowe określające warunki wypełnienia weksla w tym kwotę mogą być odmienne dla każdego z dłużników wekslowych albowiem każdy z nich odpowiada wobec posiadacza weksla solidarnie z pozostałymi dłużnikami ale tylko w zakresie swego indywidualnego zobowiązania. W związku z tym każdy z dłużników wekslowych może mieć inny zakres odpowiedzialności i w związku z tym może podnosić inne zarzuty osobiste w wypadku uzupełnienia weksla in blanco niezgodnie z zawartym przez niego porozumieniem wekslowym.

Powyższe okoliczności powodują, że dla oceny zasadności powództwa wniesionego w przedmiotowej sprawie należy dokonać oceny ważności każdego z czterech porozumień wekslowych stwierdzonych w treści deklaracji wekslowej z dnia 12.02.2008 r.

Jak zostało już wcześniej wskazane niewątpliwie zachodzą podstawy do stwierdzenia nieważności porozumień wekslowych, których stronami byli: (...) Bank SA w G. i pozwany M. A. (1), (...) Bank SA w G. i S. A., (...) Bank SA w G. i J. A.. Pozwani J. A., S. A. i M. A. (1) nie złożyli oświadczeń o treści stwierdzonej w w/w deklaracji wekslowej a ich podpisy na dokumencie zostały sfalszowane. Okoliczność ta uzasadnia uwzględnienie powództwa w zakresie dotyczącym tych trzech stosunków prawnych.

Powództwo jest natomiast bezzasadne w zakresie porozumienia wekslowego zawartego przez (...) Bank SA w G. z pozwaną M. A. (2). Podpis pozwanej M. A. (2) na stwierdzającej treść porozumienia wekslowego deklaracji wekslowej jest autentyczny podobnie jak podpis działającej w imieniu banku (...). Brak jest również jakichkolwiek przesłanek dających podstawy do przypuszczenia, że treść oświadczenia woli złożonego przez M. A. (2) i bank była inna niż stwierdzona w w/w deklaracji wekslowej. Okoliczności te uzasadniały oddalenie powództwa w tym zakresie.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd na podstawie art. 189 kpc w zw. z art. 58 § 1 kc i art. 60 kc ustalił, że opatrzona datą 12.02.2008 r. deklaracja do weksla in blanco poręczonego, złożona do dyspozycji (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G., Oddział w B., jako zabezpieczenie spłaty kredytu udzielonego M. i M. A. (1) na mocy umowy o kredyt Nr (...) z dnia 14.03.2003 r., wraz z poręczeniem znajdującym się na drugiej stronie tej deklaracji – jest nieważna w części tj:

- w zakresie czynności prawnej pomiędzy pozwanym (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G., Oddział w B. a pozwaną J. A.,
- w zakresie czynności prawnej pomiędzy pozwanym (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G., Oddział w B. a pozwanym M. A. (1),
- w zakresie czynności prawnej pomiędzy pozwanym (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G., Oddział w B. a pozwanym S. A..

W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 106 kpc i nie obciążono powoda kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego (...) Bank SA w G.. Jednocześnie na podstawie art. 113 ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 102 kpc kosztami sądowymi od uiszczenia których powód był zwolniony obciążono Skarb Państwa.

SSO Wojciech Rybarczyk